„ЗАСТАВА“ излази редовно, средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 3 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Priposlano“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Ст. Јеефића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 170. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 1. НОВЕМБРА 1895. ГОДИНА XXX.

НА ИВИЦИ ПРОПАСТИ.

У обе поле наше монархије ломе се копља — води се жестока борба. У престоници Аустрије, у староме Бечу, чују се гласови: „Доле са Чивутима! Слава антисемитизму!“ Ни глас, да је цар и краљ, нагоњен саветницима својима, одбио потврду дра Луегера за градоначелника Беча, није помутио радост антисемита, јер се они надају и јер су тврдо уверени, да ће Луегера за кратко време још већом већином изабрати и да ће на челу града Беча ипак стојати вођа антисемита, др. Луегер.

И у овој борби против Чивута чују се из Беча све теже и теже тужбе на Угарску. Но међу овима по најјача је и најтежа она, коју је не давно у клубу немачких националиста изрекао посланик Пахер. Његове речи одјекнуле су широм Угарске, јер у њима лежи велико пророчанство — блиска истина. **„Угарске нема више!“** — рече Пахер. — „Мађаре некад и сам поштовах, но они су данас ругло света, они су подлегли сили Чивута.“

Нисмо антисемите, па ипак признајемо ову оптужбу за са свим истиниту, и опет велимо оно, што смо већ толико пута нагласили, да Угарска заиста лети у своју пропаст, да ће је чивутска свевласт прво материјално, па онда морално убити. Јер док господа у министарским фотељима лупају главу, како да скују нове Мађаре и отворено иду, да својом политиком утуку материјално Немађаре ове земље, надајући се, да ће тиме своју сврху извести, донде у заслепљености својој не виде, да су примили гују у недра, која боју мења, али у *своју корист*, и која ће им прво крв исисати, па кад у њима већ не буде хране, оставиће их и превреће их.

Јест, господо мађарска, можда ћете и постићи своје намере, јер сила бога не моли; но кад једном Немађари дођу до просјачког штапа, доћиће и прави Мађари; јер овака настрана политика дотле довести мора, — а онда?... Онда ће се речи Пахерове заиста испунити — **Угарске више бити не ће!** Место ваших уображених петнаест милиона Мађара, видећете онда петнаест милиона просијака, који ће се морати савијати око — златног телета.

Угарска је на ивици пропасти — то веле многи, то велимо и ми. Но нама се пребацује и добацује, да смо буниције, да смо агитатори, да тежимо ван граница и томе подобно, па нам се може добацити, да ово из злурадости велимо. Но изгледа, да се и у редовима самих Мађара налази трезвенијих људи, који не би да воде политику од данас на сутра, јер увиђају, да над главом Угарске виси Дамоклов мач и да се кончић, о ком он виси, врло, врло истањио.

Данашње прилике то најбоље потврђују.

У државном сабору расправља се прорачун за идућу годину. Вешти финансијер Векерле, умео је да намести свагда лепу слику, те је у прорачуну свагда испао који милион сувишка. Но он је сва сретства исцрпео те оставио своме наследнику Лукачу, да вуче кола из блата. После Векерла спао је вео, и угарске финансије показале се у свој голотињи својој. Фингираних милиона је нестало а тешка истина се показала.

Под владом окрутога Банфија и слабих му другова, удара руда у брег. У најтежим приликама, управљају Угарском најслабији људи, најгори политичари. Опозицији се очи отворише и она би да нађе излаза, па прети чак и опструкцијом. Сада се увиђа, да је стање у Угарској несносно, опасно. Сада падају у угарском сабору речи, које смо ми толико наглашавали, наше тужбе они сада сами против себе дижу. Или зар није доста, када председник народне (Апоњеве) странке Фрања Хорански вели, да ово стање мора довести или до **пропасти или до револуције**. Или када посланик Макфалвађи у сабору рекне о изборима у Угарској: **Има свуда злоупотреба при избору, али као код нас нигде. Код нас је вештина прављења лажне народне воље достигла највећи степен савршености. И када би ова земља у свачем била толико савршена, као у злоупотребама при избору, подмићивању, пресијама и насиљима, ми би били узор земље!** То је доста. Да смо злурадо, имали би довољно узрока да се радујемо, но ми то нисмо. Ми само констатујемо ово, да се види, да су наше жалбе истините, наше тужбе оправдане.

Јер када то један Мађар може да рече, шта би све имао да каже и да наброји један народносни посланик?!

Данашња шовенска политика мађарска, учинила је већу половину равноправних грађана фукаром без права, избила им из руке уставно оружје, којим грађани своја права брани. Већа половина грађана Угарске, данас су грађани с тешким дужностима, али без икаквих права. Па ипак нити претимо нити тражимо других средстава, него се боримо само дозвољеним средствима у овој тешкој борби. Но потера ли влада угарска и даље овим путем, она може лако постићи један свој смер: материјалну пропаст, али не само нас, него целе земље. Својим делима она само помаже онај елеменат, коме је и име и народност и вера и уверење: новац, који домовине нема и није имао, те нема шта ни изгубити. И онда? Онда ће се и — опет велимо — речи Пахерове испунити и ово ће бити прва и последња хиљадугодишњица Угарске, а ускоро ће се славити над земљама негда лепе и богате Угарске постанак — нове Палестине. **Лав.**

Нови Сад, 31. октобра.

„Матичина“ скупштина. — О скупштинској седници „Матице Српске“, која је јуче по подне у 3 сахата настављена, имамо у главном да саопштимо следеће:

И ако је био слабији одзив чланова на овој седници, од оне пре подне, што је онако бурно текла због избора секретара, ипак је и ова доста живо текла, нарочито приликом избора питомаца.

Пре свега примљена су 54 нова члана.

Усвојене су све ставке дневног реда једнодушно, док код избора питомаца не би тако.

И ако су на дневни ред од самога одбора стављени прво избори питомаца из закладе Павла Јовановића, затим Петра Костића, па онда Христиф. Шифмана и Васе Јагазовића, — тражили су фискал матичин и члан прота Вучковић, да се преко реда приступи избору питомаца. Но заузимањем М. А. Јовановића, П. Дамјановића и још неколицине чланова, скупштина приступи избору по дн. реду.

На два стипендијска места из закладе Павла Јовановића пријавило се 6 молилаца, а изабрани су: Веселин Лучић из Опатовца и Данило Лончаревић из Коломеје (у Галицији).

Код избора питомаца Костићеве закладе дошло је до бурних сцена. Имало се изабрати њих четворица.

Пријавило се неких 19, а препоручени су њих 11. Члан др. Јојкић предлаже да се изабере А. Романић, а члан П. Дамјановић, такође предлагаше осим Романића још и Николу Јаношевића из Руме, а од одбора препорученог Ђ. Милутиновића да се не бира. Било је о томе за и против, прота Милан Ђирић, потпомаже П. Дамјановића, код гласања устајањем за одборски предлог беше 32—33, а за Дамјановићев 33—34. Пошто се није јасно установило пребрајање, тражило се поново гласање, но председник изрече да је са обе стране било 33, то он одборски предлог у корист Милутиновића решава; 2-ги је изабран Милан Симоновић из Каменице, 3-ћи Андрија Романић из Карловаца, а код 4-тог не беше опет једнодушности, за предложеног од одбора С. Максимовића, гласало је 28. а за Дамјановићев предлог да се бира Никола Јаношевић гласало је 33, и тако овај буде изабран.

На 2 стипендијска места из задужбине Христифора Шифмана изабрани су: Александер Марић из Госпођинца и Ст. Секулић.

Из стипендијске задужбине Васе Јагазовића и жене му Саранфиле изабрано је свега 6 питомаца и то: За трговачку струку: Ђорђе Кобиларов (Сакић) из Ст. Кера и Миливој Арнат из Мокрина; за обртни-

---

ПОДЛИСТАК.

УСПОМЕНА.

НОВЕЛА.

Ужасна омара. Звезда пече да ти се мозак запали. Хтео сам да одем у оближњу шуму, али због јаке врућине оставих ту шетњу за други пут. Нисам знао шта да почнем. Или да останем дома, ил' да обиђем своје болеснике. Нека ме је леност задржавала, те с тога прилегнем на диван. У нади да ћу који сан проснити, спустим завесе чак и са оне стране, где је хладовина била.

Место да заспим, како сам одиста био уморан од данашњег посла, ипак не могах заспати. Неке чудноватe мисли почеше ми се по глави врсти. Мислио сам о свачем.

Мислио сам, шта је живот!

Та загонетка толико ми је пута на памет долазила и свакад сам добио један те исти резултат: живот је сан на јави. Збиља, за ме лечника смешна тема, али ипак пустио сам машти на вољу, да бира градиво за размишљање.

Живот!?

Живот је кратак, ал' та краткоћа времена садржи у себи бурне тренутке. Један тренут пун је и сласти и горчине; један тренут кадар је пробудити човека из тога сна, кадар му је приказати, да је живот фактично ништа, да је само леп санак, који се подаје слободној вољи човечјој, да му она у неколико да правац, да буде лепши, идеалнији; но колико ће човек „сањати“ и кад ће се пробудити, као што каже Валтер Скот, то је природина ствар.

Живот је свећа, која дотле гори, док има у себи потребне материје, а кад ње нестане, престаће светлуцати — престаје живот!

Животне сласти!?

Неколико тренутака телесног уживања, и то је све. Па шта је то? И опет само потврда, да је човечји век санак, та да санак леп, али ипак један тренут, леп тренут има у себи толико снаге, да за собом остави трага пријатну сећању, успомени.

Пријатна успомена је врело, које човек узнемири, када му је живот горак. У таком стању и нехотице му дође на ум то уверење, да је цео људски век препун горчине и долази до таквих закључака, који су му сигуран лек против сентименталности или друге које непогоде. Но у таком расположају сећа се човек своје бурне прошлости, па баш тад ће му застати мисао на једној тачци у животу, а то је лепа успомена. Она ће му изићи у шареној слици. Онај догађај украсиће дивним венцем животних уживања, показаће му, да непромишљено ради, јер ако су такве епизоде и ретке, тим слађе падају. Побија фатализам, а признаје, да је живот сан, ал сан испрекрштан путањама, које воде и добру и злу.

Паде ми на памет једна лепа успомена.

Да, да, сасма се добро тога сећам.

Положио сам и последњи докторски испит. Осећао сам се од тешка напрезања и телесно и душевно малаксао, те с тога сам наумио, да путујући по здравим пределима надокнадим тај недостатак.

Још пре ми је била једина жеља, да ако успутујем, обиђем Венецију. Слушао сам за њу и знао сам, да је заносна, но уједно и занимљива варош, са уметничких радова, те с тога је изаберем за прву тачку свога путовања.

Првом згодном приликом извео сам стварно своју замисао.

Било је то некако око месојеђа 189*, кад сам сео у брзи влак за Беч. Тамо сам стигао у вече, и да бих ухватио директан воз за Фиуму, морао сам жртвовати ноћ.

Друштво, с којим сам путовао до Беча, било је неколико пољских Чивута. И према томе ми је тај пут био врло досадан. Но за то ми је ваљда ово даље путовање обећавало лепшу и пријатнију забаву.

Не далеко од мене, на противној страни, седеле су две женске прилике. Чим сам их уочио, на мах су учиниле на ме утисак. На први поглед опазио сам, да су праве Францускиње. Једна је била девојче од својих осамнаест прамалећа, а друга, мати њена, старија жена, која је била болешљива, но при свем том огледала се у њој права западњачка модерност, како у понашању, тако исто и у говору.

Ја рекох само девојче. Да прозаична обележја!

Ако ли је хтела природа покасти своју издашност у свему ономе што је лепо, показала је то на овом створу. Њена лепа главица, плавичасте очи, злаћана коса, пропорционално тело; све је то имало снаге да однесе човека у оне сфере, где је влада заноса.

Дуго сам размишљао, како бих се упознао са својим сапутницама, но никако не могох наћи повољне прилике. Прошло је већ дуже времена, а ја сам још ћутао, премда се ни моје суседкиње нису упуштале у дужи разговор.

Тишину прекиде звонки девојчин глас.

— Да л' смо далеко од Фиуме.

Мајка јој је ћутала, и ја љубазно одговорим, да нисмо још ни на по пута. Она ми се захвали и шапне нешто матери, на којој се видело, да јој је непријатно.

Упознали смо се.

Старија се дама звала Анријета Адам, а она Јулија Лепомне.

Разговор је мало по мало узимао шири опсег.

— Куда путујете, ако смем молити?

— У Фиуму!

— А после?

— Видећемо. Ако мајци буде добро можда ћемо одмах у које купатило.

— Имате ли познаника у Фиуми?

— Немамо.

— Па ипак госпођице, много би практичније било, да се прво одморите од путовања, ако се госпођа буде и добро осећала.

— Имате право, ал' мајка би волела да се путовање што пре заврши, јер заиста толики пут постао нам је већ и монотон, те једва чекамо да га се опростимо.

Настала је мала почивка, коју сам брзо прекинуо.

— Да л' сте били госпођо у Венецији?

— Нисам.

— Вама би врло добро чинио морски ваздух, но мимо тога имали би пријатније забаве, него ли ма у којем купатилу.

— Казивали су ми то и француски доктори, и лане сам је хтела походити, ал' због слабости оставила сам за други пут.

— Дивна је то варош; допала би вам се.

— Читала сам о њој да је лепа. Је л' збиља таква? — поче Јулија.

— Јесте, одиста госпођице.

— Што не би госпођо отишли у Венецију, кад немате одређеног правца своме путовању?

— О том сам премишљала мало час, но нисам се могла одлучити.

— А за што молим?

— Све ми је непознато, а по причању не би се могла ориентовати.

— То је споредна ствар, само ако сте ради?

— Како мислите то господине? — прихвати Јулија.

— Јер ја путујем у Венецију, зарад разоноде.

— Тако!? — упаде ми у реч.

— Јесте госпођице, и ја бих се сматрао срећним, када бих вам могао понудити своју услугу.

— Хвала господине на понуди, ал' ви ћете бити тиме обвезани, што не годи ником ни најмање, а нарочито у тој прилици.

— О молим лепо, од таквих обвеза ни најмање не презам. Само изволите самном.

— Захваљујем на усрдној доброти — прогука она. — Па хоћемо ли послушати господина?

— Ако ти чини задовољства, онда нисам противна.

— Још каква мајчице!

чку струку: Миливој Каракашевић из Титела и Ђура Влајковић из Руме и за ратарску струку: Лазар Јовановић из Крушедола и Милан Милованов из Ст. Бечеја.

И остали су предлози усвојени једногласно, како их је управни одбор предложио.

Скупштина је затим завршена око 6 сахата у вече.

*

„Српски Сион“ и каја. — Једва се једном накашио и благоглаголиви „Срп. Сион“, да искупи своје обећање, те да и он о каји рекне све што зна. Рекао је много и — ништа; управо рекао је оно, што већ цео свет зна, а то је, на жалост, она горка истина, да је његов први госа, вајни српски патријарх, учинио све, па чак и оно, што никако није учинити смео, само да се незаконитим путем отуђи беочинска каја.

Једва човек може веровати, да је патријарх, као највиша аутономна особа, у место заштите пружио влади могућности, да изигравањем јасних законских одредаба и наше мучно стечене аутономије, отима најделикатније прерогативе нашег народно-црквеног сабора. Али тако је и никако друкчије — то смо ми већ одавно знали, то је најзад потврдио Банфи, па то ево потврђује и сам „Српски Сион“. Па још како дрско и огавно, без икаква стида и гриже савести, као да су испословали српском народу покојну Војводину!

Но што је најгадније, то је оно место, где „Срп. Сион“ о купо-продаји каје тако говори, као да је то свршена ствар. За то је управо нужно рећи, да се чесна господа око „Срп. Сиона“ заједно са својим обр-госом љуто варају, ако доиста мисле, да је ствар о каји завршена.

Нека та господа причекају само до првог сазива сабора нашег, па ће видети је ли, или није ли та ствар свршена. Толико им можемо за сада рећи, да та ствар није и не може бити свршена, догод се незаконита продаја каје не обори, и догод се кривци довољно за ту ствар не казне.

Ми нисмо криви свима онима, што су хтели на рачун српског народног добра да се мало оновче. Али скоро да би и за њих боље било, да врате беочинским Чивутима све оно, што су од њих примили, као награду за учињене услуге при овој незаконитој продаји.

За сад оволико, а првом приликом ћемо опширније проговорити о овој ствари, која не само да није свршена, него још дуго не ће бити свршена.

*

Повор на жупанијску скупштину у Бачкој! — Сад у суботу, 4. (16.) новембра биће избори жупанијских представника у целој Бачкој, с тога упозоравамо наш народ да пази, кога ће бирати за жупанијске представнике или скупштинаре. Ово важи особито за Шајкаше.

Наш народ ваљало би да се једном окане бирања солга, бирова и бележника у жупанијску скупштину. Такови скупштинари немају ни трунк самосталности у себи, па не само да не могу истински заступати интересе својих бирача и општина, него још морају да слушају команду. Наш народ дакле нека бира у жупанијску скупштину људе независне, у које се може поуздати, а разуме се по себи, да треба што више својих опробаних Срба и родољуба, да пошље у ту скупштину. У сваком и најмањем селу има људи, који су способни за скупштинаре; ту су наши ваљани свештеници, учитељи, ратари и трговци, који се не ће владати по ма каквоме ветру.

Шајкашима нарочито напомињемо за то, што су по Шајкашкој у већини Срби, који би могли послати у ту скупштину прилично доста ваљаних људи. На жалост у Шајкашкој су до сад бирали све саме званичнике за скупштинаре у жупанију, и у томе се тако далеко ишло, да н. пр. општину Мошорин заступа чак и један егзекутор! Заиста срамота!

Приликом тих избора обично се узмувају бележници и кнезови, прете и плаше, а овамо се бајаги бира. Наш народ не треба да се плаши, него свуда нека истиче и бира своје људе, нека покаже, да ти чиновници, који се и онако не брину за благостање народно, не уживају таково поверење, да буду једногласно бирани у свима скоро нашим општинама.

Код тих избора гласа се цедуљицама, на цедуљи се напише име кандидата, кога желимо изабрати за скупштинара. Цедуља се може написати и код куће. Од солга-бировљевих кортеша и од полицаја не треба примати цедуље.

Бирачи! Узмите се на ум!

*

Одговор на нове испаде, опетована подметања и извртања у 127. бр. „Бранника“ у ствари преговора за народну слогу и прославу Милетићеве седамдесетгодишњице, остављамо за наш наредни, народни број, у којем ћемо донети и решење средишне управе наше странке.

Политичке новости.

— Србија. Пре неки дан повратио се је млади краљ Александар из Ниша преко Смедерева у Београд, где је одма по своме доласку потписао указ о сазиву народне скупштине, која ће се 12. новембра у Београду састати.

Том ће се приликом без сваке сумње докончати многе важне ствари у Србији, а нарочито она нејасна провизорност са Новаковићевим кабинетом, за кога кажу да је дошао у отворен сукоб са Гарашанином, који се врло непријатељски и ладно према Новаковићевом кабинету држи.

У исто време јављају, да је и бечки посланик Србије, Ђока Симић дошао у Београд, те се опет почиње натуцати, ко би и он могао саставити нов кабинет, који би имао да спроведе такову ревизију устава, после које би се могли ипак некако радикали примити владе, што им је сада а у овако несређеним и скроз протууставним приликама апсолутно немогуће.

Но други гласови опет веле да је Симић дошао у Београд, само да помогне влади у најновијем свињском спору са Аустро-Угарском, који је наступио услед забране угарске владе, која недозвољава провоз српских свиња кроз Угарску, за Румунију и Италију.

С тим у вези српска је влада већ предала званичну ноту аустро-угарској заједничкој влади, којом протестира против тог непријатељског и ничим неоправданог поступка угарске владе.

У опште ситуација је још увек веома замршена и нејасна, те се свашта нагађа а може се врло свашта и догодити. Нарочита је забуна настала после недавног краха са отоманском банком, услед чега су свакако и државни папири нагло почели падати. Како „Одјек“ јавља и дознаје, само за један дан пала је вредност обвезницама државног лутрисјког зајма од 35 на 29,50 динара, дакле за 5 динара и 50 пара.

— Стара Србија и Македонија. Поред целе бугарске границе постављен је кордон од турских војника.

Бугарске се чете у скопљанском вилајету нигде не чују, нити их пак има.

По целом срезу кичевском, кајмакем је послао у свако село по 5—6 заптија — чувара, да чувају сељане од Арнаута, да им не узимају „порез“. Ове пак заптије — чуваре, сељани не могу наранити ни напојити ракијом и вином. Док по закону, заптија или порезник, ако у селу нема кафане, где би одсео, те отиде код кога на конак, треба да му плати онолико, колико се напред погоде — колико је право. Сељаци се ратосиљају и њиховог чувања, јер ће их живе појести. Нигде у селу не остаје кокош ни пиле.

Вест, коју је „Глас“ македонски донео о Мелнику и о спаљивању 300 кућа, софијски лист „Право“ опровргава и вели да је све то неистина.

— Црна Гора. Како дознају младочешки „Народни Листи“, за аустро-угарског посланика на Цетињу, а на место генерала Милинковића, биће наскоро именован Пољак Кучински, дакле опет Словенин.

У исто време чује се, да ће тамошњем посланству бити додељен у својству легационог аташеа млади др. Мусулин — син домобранског генерала Мусулина у пензији.

Мусулини су пореклом Срби и ако су сада католици, исти овај млади Мусулин доста је познат са својих превода. Нарочито је лепо превео неке Војисављеве и Прерадовићеве песме са срп. на немач. језик.

Свакако је значајно да аустро-угарска влада и овом приликом шаље на Цетиње Словене за своје конзуларне чиновнике, док у Београд долазе све којекакви Немци и Мађари. Можда и то има неког свога разлога, тек ето тако је.

— Русија. У званичном листу руске владе „Финансијском Веснику“ изашли су податци о стању руских финансија за 1894. год, од куда се види сјајан успех руских државних финансија.

Доходци су били прорачунати на 1,,004,823.277 рубаља, издатци пак на 981,222.950 рубаља. Држало се је да ће приход надвисити расход са 23,600.327 рубаља. Међутим су приходи достигли своту од 1,,153,785.812 рубаља а пошто су се у тој години догодиле исплате на страни услед спроведене конверзије повећали су се са 991,197.437 рубаља.

Таким путем и начином изнео је дакле дефицит у редовном прорачуну огромну суму од 162,588.375 рубаља. У погледу ванредног буџета пак, износио је приход 78,929.374 рубаља у место у предрачуну назначених 19,764 940 рубаља.

Према свему дакле излази да је дефицит у ванредном прорачуну био 85,014.851 рубља, а суфицит редовног прорачуна 162,588.375 рубаља, тако да се је у 1894. години постигао у свеопштем рачуну суфицит од 77,572.254 рубаља. Чист дакле суфицит од закључног рачуна износио је 92,207.852 који су одма унесени у државне благајне, као чиста државна готовина.

По томе целокупна сума од чисте државне готовине износила је 1. јануара 1894. год. 259,902.389 рубаља, која се је до 1. јануара 1895. год. повећала на суму од 352,110.241 рубаља.

Још бољи и пуно задовољавајућији резултат, очекује се од прорачуна за ову текућу рачунску годину, јер већ за први седан месеци, ушло је редовног прихода 616,129.000 рубаља, а то је за 42,628.000 рубаља више, него у исто време прошле године.

Тако је ето у огромној словенској и православној Русији, где нема оне болести, што се зове криза и дефицит, од које пате све друге европске државе, које злобно подмећу Русији, којекакове гадне и пријаве измишљотине.

Ми смо у одбрани народних права добили нове преске парнице, што големе издатке изискује, те су наши трошкови и потребе велике, и од претплатника зависи, да „Застава“ још боље и напредније води народну борбу, у којој

Срећним а брзим удесом, постигао сам и оно о чему ни сањао нисам. Даљи ток разговора, текао је сасма поверљиво и пријатно.

Сутра дан јутром стигнемо у Фиуму, а одатле вечерњом лађом правце Венецији.

* * *

У први мах бесмо очарани дивотом ове вароши. Највећи утецај опажао се је код Јулије. Не дисајући је посматрала оне поносне зграде из доба ренесансе Ако је и дала одушке своме дивљењу, то беху речи:

— Искрена вам хвала господине. Мора бити да сте добар естетичар.

Отсели смо у хотелу „Italia“. Собе у којима ћемо становати, биле су једна до друге, са лепим изгледом на Маркову пијацу.

Пошто смо скинули путничко одело, одемо на вечеру. Након два часа осетили смо умор, и с тога се опростисмо, пожеливши сваком лаку ноћ. Мадам Анријету пољубим у руку, Јулија ми пружи своју нежну ручицу, коју такође додирнух уснама.

Дуго ме је сан мучио. Она ми не даде заспати. Мислио сам на њу, на њено умилно лице и на њену пуну ручицу. Покушавао сам, да окренув се на другу страну заборавим на ту лепу Францускињу. Ал' заман, опет пред очима иста слика.

Тек пред зору заспах.

Када сам устао, отишао сам на доксат до своје собе, где сам и доручковао.

Било је десет часова, када се отворише врата мојих суседкиња. Јамачно су отишли на доручак.

Пред подне одем у собу мадам Анријете. Зачудио сам се, кад сам је видео блеђу него ли јуче. Јулија је седела крај ње и читала јој нешто. Спазивши мене, љубазно ме предусретоше.

— Мадам Анријета, како се осећате?

— Не могу се похвалити.

— То ми је веома жао. Но ваљда лака главобоља од путовања, која ће брзо проћи.

— Уморна сам, а крај тога ми је глава тешка.

— Одмор би вам госпођо добро чинио. Да л' сте нервозни?

— У врло великом степену.

— Па прилегните мајчице, кад господин доктор каже, отпоче девојче.

— Доцније мало.

Говор је у даљем току променуо свој правац.

— Господине!

— Молим!

— Хоће те ли ми испунити једну велику молбу?

— Драге воље.

— Волела бих да видим Рафајлову мадону. Мајка не може ићи, те будите ви мој пратилац. Јел те мајчице?

Мадам Анријета се благо насмеши, у знак одобравања.

— Ја сам госпођице на служби.

— О ви сте тако добри.

На ту ласкаву реч опазила је, да сам поцрвенио.

— У које доба мислите госпођице?

— Па сад!

— А зар ће госпођа сама остати?

— Не бринте се господине, ја ћу се за то време одморити, извињавала се Мадам Адам.

— Али ипак . . .

— Не, не, идите само.

У Јулији се огледала права француска природа. Та искрена слобода краси само један је дини народ, а то је француски. Темпераменат им је још од рођења весео и примамљив, особито за иностранца. Можда би пак којем странцу дошло то понашање као раскалашно, али кад озбиљније промисли о природи појединих народа, мора признати, да је та модерна слобода, куд и камо лепша од немачке притворне смирености.

После по часа били смо у дворници душдеве палате, коју су ресили ремек дела најславнијих сликара из златног млетачког века Дођосмо пред мадону Рафајлову.

— Јест, то је тај славни споменик генијалног Рафајла. Дивно.

— Божанствено збиља! рекох узрујано.

Дуго сам удубљен гледао у величанствену слику и час по па бих бацио поглед на Јулију, која је упрла и најмањи покрет ока, на лепу мадону.

Био сам очаран двема мадонама!

— Па ова два анђелчета, тек да проговоре. Јел те? А глете оног што је скрстио своје ручице, баш права правцата Ју . . .

Она ме заносно погледа и љупко се насмеја.

— А онај други?

— Не знам . . . ваљда . . .

— Ви! — домету она.

Био сам сав збуњен. У први мах нисам могао разалнати, шта се је збило. Држао сам да је то грозничав сан, но кад сам се умирио мало, била је све сушта истина. Она ме воли.

Тада нисам мислио, какве би последице изашле из те љубави. Нисам се осврнуо на своју будућност, да је запитам, је ли разборито, што радим? За ништа нисам марио. Све су ми мисли биле код ње, а она им није допуштала, да мислим на оно, што би загорчило ово рајско миље . . .

Поново ми се приказала бујна сцена у дуждеву двору. Сад јаче чух оно слатко „ви“; лепша ми се учини него ли и мадона и ја заспах; успавала ме она. Сањах: сањао сам о њој.

* * *

Прођоше осам дана, од како сам дошао у Млетке.

Готово за све то време био сам у друштву мадам Анријете и Јулије. Никад ми није било досадно крај њих, него ме је њихова симпатија све више привлачила.

Мадам Адам сасма се опоравила. Постала је веселија и разговорнија, и од тада је Јулија нестрпељивије ишчекивала мој долазак. А кад бих дошао, смешкајући би ми пружила своју пуначку ручицу. Крајње сам био срећан.

Ал та срећа није дуго трајала, јер сам морао оставити лепу Венецију, а у њој још лепшу сињорину.

Данас добијем експрес депешу, да се вратим дома. За позитиван узрок, за што ме зову, нисам знао, и то ме је већма бацило у бригу. Држао сам, да су ствари фамилијарне природе, и с тога телеграфски запитам, шта се збило. Одмах нисам могао отпутовати, јер није било никакве свезе.

Око четир часа добијем одговор:

„Брат ти се жени, прексутра сватови
отац.“

Обузела ме је и радост и жалост. Помисао на свечани тренутак ме је веселила, а помисао на растанак од ње, задала ми је још дубљу рану. Тога ради одем код мадам Анријете, да јавим за свој долизак.

— Зар тако брзо, господине?

— Морам!

— Ви се шалите? — отпоче Јулија.

— Не, не, госпођице! — тврдио сам одлучно.

— Дакле, заиста нас остављате? Зар вас није жао?

— Још кико!

— Па за што онда идете?

— Брат ми се жени, а ту прилику не смем пропустити као брат.

Јулија се сневесели. У очима јој се засја суза, коју брзо сакри, но ја је опазих. То је дало нова доказа, да ме збиља воли. И мени се дало на жао, ал' заман. Наста мала почивка, сви бејасмо сломљени од туге и од жалости што морамо да се растајемо.

— Сутра смо хтели, да се провозамо по мору, — поче мадам Анријета, мислећи, да ме ма за један дан задржи. И тако не можете на време стићи.

— Да, да, господине доктор, останите само. Никад ме не хтедосте понудити, да се про-

је она тако сјајних и светлих победа извојевала за дугих тридесет година.

За то умољавамо наше поштоване претплатнике, да свој стари дуг без одлагања намире и обнове претплату за четврту четврт, а уједно да се вредно заузму, сви поштовачи и пријатељи Милетићеви, да што већи број нових претплатника набаве „Застави“, која ће као и до сада одважно и истрајно бранити права и интересе српскога народа.

Автономне вести.

Архидијецезални административни одбор, држао је дана 17. (29) октобра о. г. своју седницу под председништвом Његове Светости, и решио између осталих и ове предмете: Према одлуци всл. саборског одбора позваће се управе манастирске, да у место досадањих четвртгодишњих економских извештаја имају надзорништву народно црквених добара у манастиру Крушедолу слати економске извештаје сваке седнице, за које извештаје ће путем надзорништва набављати потребне тисканице. — Услед одлуке всл. саборског одбора, којом се дозвољава продаја манастирске куће у пријавору Бешенову и уз кућу лежећег земљишта, упућена је управа манастира Бешенова да има у смислу одлуке всл. саборског одбора поступати и купопродајни уговор са куповном сводом ради даљег сходног поступања овамо поднети. — Манастиру Беочину је одобрено, да може купити од породице Младеновић, 3 ј. 1004□° у крчевинама лежећег земљишта за цену од 366 фор. — На поновну молбу црквене општине Моровић-Батровци ради подизања зајма од 209 фор. за градњу и довршење парохијског дома, накнадно је одобрено. — Црквеној општини у Бечмену одобрен је куп земљишта од 2 ј. 8□° од Андрије Суба. — Поводом извештаја црквене општине у Ст. Сланкамену, и услед овостраног налога бр. А О. 390/зап. ех 1895. да је у погледу плаћања станарине за комуналну школу у Новом Сланкамену, која се налази у згради Анђелковићеве вероисповедне школске закладе, чинила већ нужне кораке, али је од саме кр. зем. владе са захтевом да политичка општина тој закладе плаћа станарину за комуналну школу, одбијена, јер се зграда закладе Анђелковића тобоже фактично према жељи овога у школске сврхе употребљује, и јер ту школу искључиво деца православне вере полазе, — решено је: са разлога што је упитну зграду у Новом Сланкамену, у којој је смештена, сада комунална школа, закладатељ пок. Анђелковић оставио српској православној вероисповедној школи, надаље са разлога што упитном закладом рукују срп. прав. црквена општина Стари и Нови Сланкамен, — упутити ову, да у томе случају, као политична општина тамошња не би била вољна у име најамнине ма и најмању своту плаћати, те тиме признати властништво срп. правосл. вероисповедне школске закладе Анђелковића, односно срп. правосл. црквене општине, да упитни стан, у коме је комунална школа смештена, посредством кр. котарског суда у Ст. Павови откаже, јер не може овај одбор дозволити, да у противном случају евентуално напусти право доселости односно застаре. — Поводом извештаја архид. рачун. ревизора о прегледу црквено-општинских рачуна иришких за г. 1893., решено је изаслати овоодборског рачун. ревизора на лице места ради уређена рачуна црквене општине иришке за г. 1893. и 1894. и ради шконтрирања црквено општинске благајне. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Карловци од дана 19. (31.) марта о. г. у погледу отписа односних дуговина у укупном износу од 2442 фор. 87 н. — Решено је путем окружних протопрезвитера по ново наложити свима овоподручним црквеним општинама, да имају у смислу том већ изданих налога поступати, те све обвезнице на некретнине црквених дужника, до краја ове године, осигурати, или односне дуговине овршним путем истерати дати, и тим пре, што ће председници и одборници црквених општина за сваку штету, која услед неизвршења овога налога црквеној благајни нанесена буде, солидарно одговорни и на накнаду исте осуђени бити. — Поводом извештаја поднесеног овом одбору од овоодборског изасланства гледе обављеног извиђаја у предмету утока Ш. Д. Ч. и другова уложеном противу решењу црквеног одбора карловачког од 19. (31.) маја 1895. у ствари коначног утврђења списка бирача, те у свези с тим дне 23 маја (4 јуна) 1895. обављеног избори црквених скупштинара; а са разлога на основу извиђајних списа испостављених, дато је места утока Ш. Д. Ч. поднесеном овамо, не противу начина избора или изабраних лица, као што се то у закључку црквеног одбора од 4/16. јуна 1895 напомиње, већ противу решења црквеног одбора од 19./31. маја о. г. донесеном у предмету рекламација, — и према томе дана 23. маја о. г. обављени избор црквених скупштинара као неправилан и незаконит уништити, стари црквени одбор пак, обзиром на распаљене страначке страсти, које су своју калминацију постигле у том, што је и сам председник са члановима одбора јавно кортешовао, у читаоници бираче појао, те које се страсти ни при обављеном дана 6/18. септембра о. г. извиђају нису могле притајити и обуздати, од даље дужности разрешити, те уједно под председништвом протојереја Василија Константиновића један привремени одбор од 16. чланова наименовати, којем одбору спада ће у дужност место црк. одбора, односно црк. скупштине са црквено општинским пословима управљати. Бившег председника и рачуновођу пак, који су овоодборске изасланике приликом извиђаја јавно у одборској седници багателисали и вређали, истима претили и на њих се бекељили, те тим начином и овај одбор посредно игноровала, — осудити на губитак активног и пасивног права избора како у скупштини тако и у црквеном одбору за једну перијоду од 6 година. — Закључак црквене скупштине будимачко-погановачке, да се распорез парохијала за текућу годину одобри по душама, одобрен је изнимно из разлога наведених у допису кр. котар. области у Нашицама с тим, да се у будуће распорез парохијала по душама одобрити неће, пошто се таким распорезом оптерећује сирошашка класа парохијала. — Прорачуни манастира Кувеждина, Шишатовца и Хопова за г. 1896 поднети ће се всл. саборском одбору на надлежно одобрење. — Поднети ће се всл. саборском одбору ради финализања рачуни манастира Велике Ремете за г. 1894. манастира Јаска за г. 1893 и 1894., манастира Фенека за год. 1893., манастира Раковца за год. 1893. — На основу разлога наведених у извештају овоодборског поверенства о извиђењу против председника и скупштине црквене општине у Лаћарку, решено је председника Мл. Ђ. са председништва дигнути и црквену тамошњу скупштину разрешити. — Поводом поднесеног овамо закључка ванредне црквене скупштине у Ч. да се кућа, властништво црквене општине, уступи политичној општини, да на истој сагради општу пучку школу, али да грунтовно властништво и на даље остаје црк. општини, — решено је донесени тај закључак црк. скупштине у Ч. одобрити с тим, да има иста тај закључак у црквеној скупштини исправити у толико, да како земљиште тако и зграда коју би политичка општина на њему за општу пучку школу саградила, има бити властништво исте српске правосл. црквене општине, а општа пучка школа у истој да постоји све дотле, док се не би тамо отворила срп. правосл. вероисповедна школа, којој би се како исто земљиште, тако и зграда тада уступити имала; уједно да са политичком општином закупни уговор сачини, у коме се имају горњи услови нарочито нагласити. — Члан овога одбора П. Б. из Земуна, изаслан је у Петровчић, да поводом овамо поднесене пријаве о нереду у тамошњој црквен. општини и незаконитости црк. скупштине, предходна извиђења учини, и о томе овом одбору извештај поднесе. — Црквена општина у Е. подноси на увиђење закључак заступства управне општине у Е. по коме исто заступство признаје право властништва срп. прав. црк. општини у Е. и Б. на оне зграде, у којима су смештене комуналне школе у Е. и Б.; поводом тим решено је закључак општинског заступства управне општине у Е. узети на повољно знање, а упутити црквене општине у Е. и Б. да у смислу тога закључка са политичком општином у Е., гледе уступања црквено општинских зграда за комуналне школе закупни уговор сачине, у коме се има то признање властништва нарочито нагласити. — Замољен је кр. котарска област у Митровици, да присилним путем даде истерати заостатак парохијала у црк. општини Манђелос. — За присилно истеривање парохијала у Черевићу замољена је кр. кот. област у Илоку. — Уништен је избор Т. М. за председника црквене скупштине у Д., те ова упућена, да нов избор председника предузме с тим, да Т. М. ради оскудице црквене свести ни за скупштинара ни за председника изабран бити не може. — Поводом поднесеног овамо утока против обављеног избора $^1/_3$ скупштинара у црк. општини земунској, уништен је и изван крепости стављен тај избор и поновни одређен.

Књижевност и уметност.

Изашао је 19. број **„Босанске Виле“** са овим садржајем: Пјесме: Другу, од А. Гавриловића. — ***, од Маге Ж. — Ој лагано, од Јулке Јовице Стратимировића. — Остављен, од Стеве П. Бешевића. — Хоћеш да ти певам? од Н. Д. Илића. — Приповијетке: Свирачи, приповетка од Сержа. — Тамањ, од М. Ларментова. — Поука: Педесетогодишњица српске читаонице у Сомбору (са сликом). — Пивски манастир, од Ст. Р. Делића. — Зупци у Херцеговини, саопћио Ј. Библија. — Српске народне умотворине: Сарајевске, прибиљежио Алекса Кршић. — Цар и срећа, прибиљежио Душан М. Говедарица. — Сестре цар Шћепана и цркве им, српска нар. пјесма, из збирке Н. Т. К. — Листак.

„Босанска Вила“ излази у Сарајеву два пута мјесечно сваког 15. и 30. Цијена је за све крајеве на годину 4 фор., на по године 2 фор. ђаци добивају лист за 3 фор. Претплата и рукописи шаљу се на уредништво. Неплаћена писма се не примају. Рукописи се не враћају. Писма из Србије маркирају се 25 пара дин.

ДОПИСИ.

Рума. Доста времена већ прохуја од кад не читасмо у овом народном гласилу, напредак нашег узорног места, а признати морамо, да има много догађаја а и промена, које се већ посвршаваше, а готово и у заборав прођоше, те држимо, да са започетим треба и свршити, а ради спомена и угледа, у цењеној „Застави“ јавности и вечитој успомени предати.

У последњим бројевима „Заставе“ читасте позив Срба за оснивање „Братства“, као и успех на самом збору. Самим збором руководио је Др. Жарко Миладиновић адвокат, који је кратким говором расветлио значај збора, а у потанкости изнео нам је пред очи рад, муке и патње као и заслуге дива човечанства и српског великана Др. Св. Милетића. Говорио је лепо и Јован Татић мерник, те нас својом разумљивом речи осоколио и дремеж разбудио. Име нашег великана и народног мученика, као и говорници беху са одушевљеним усклицима „живео“ праћени, и збор је једнодушно и једногласно примио и усвојио предлоге, те наше место поделисмо у 4 среза а на четир самостална одбора, који ће сваку српску кућу и сваког Србина обићи, те деонице за „Братство“ и прилоге уписивати; а прилози ће се примати — како у храни, тако и у женском ручном раду. За главног благајника изабран је једнодушно Јован А. Ђуричић-Биорац, који је 100 комада деоница (1000 фор.); а Др. Антоније Богдановић 50 комада деоница (500 фор.), уписао. Ова два врла Србина, показаше и овом приликом да су прваци, за то у име захвале беше одзив збора: Живели и такови се стотинили. На збору је била сва Рума заступљена, — свака улица, свака кућа, свака српска глава беше се братском позиву одазвала. Од уписивања деоница и купљења прилога у околним местима, одустало се, већ је остављено сваком месту, да се на Руму угледа и самостално поради, да се што пре сваки Србин светом позиву а народном мученику одазове, те да нам свима овогодишњи Божић осване са свршеним радом. Радосно очекујући 10. фебруар као седамдесетгодишњицу **дива Милетића,** такмачимо се на послу, ко може боље и више!

Наше је место изгубило, кроз нов општински закон, одличје „градско“, те је сад једна најскупоце-

---

возамо на гондоли бар по гран-каналу — упаде у реч Јулија.

— Госпођи није било добро.

— Вешти сте у изговору!

— Хоћете ли нас данас пратити?

— Без молбе.

— У колико часова?

— Око девет у вече.

После тога су ме обе даме задржавале. Јулија ме је почела корети ласкавим речима, претећи својим прстићем. Гледао сам на њу и стотину се пута захваљивао на њихову друштву.

Након вечере прилегне мадам Анријета на диван, и није хтела да иде с нама, јер је осећала јак умор. Хтео сам се је чувати, али она ми се захвали молећи, да испуним жељу Јулијину, те да јој будем гарде мосје.

* * *

Сели смо смо у гондолу. Јулија се посади тик до мене и јаче навуче на главу белу копрену. Гондолијеру сам рекао да тера гранд каналом на игре.

Дивно време.

По равном огледалу морском огледа се сјајани месец и безброј сићушних звездица. Лак поветарац пиркао је чинећи таласиће, који се о наш чун разбијали у хиљаду капљица.

Била је мирноћа.

Божанствену тишину нарушио је весели веслач наш. Певао је неку талијанску песму завршујући је рефреном:

Вина 'вамо, ти цуро лепа
Брига ме мори — брзо га дај
Туга ме мучи — амо и ти
Крај мелема два, нестаје вај.
— — — — — — — — —

— За што се господине тако журите?

— Рекох вам драга госпођице, да морам.

— Али ипак останите игри за љубав.

— Извините, али не могу и . .

— И то ми је награда зар, што наговорих мајку, да дођемо у Млетке.

— Награда ће бити лепа успомена, која ће ме увек потсећати на добру мадам Андријету и на једно лепо, прелепо девојче.

— Само ме обмањујете.

— Не, не, већ истину зборим.

— Дакле сећаћете ме се!?

— Врло радо.

— А за што?

— Што сам крај вас најсрећнији био.

Јулија се зарумени. Настала је опет тишина.

— Шта ћете сутра радити?

— Отићи ћу с мајком у дуждеву палату.

— Били сте самном.

— Но ипак хоћу да видим још једну мадону и . . . ту се заустави.

— И она два анђела, допуних узрујано.

— И њих!

— Мени се они боље допадају, него ли и сама мадона.

— За што?

— Што је у њима скривена пријатна загонетка.

— А каква?

— Ми смо је разрешили. И она одгонетка ми и сад лебди пред очима.

— И мени!

Заћутасмо.

— И онда . . . онда ме ви љубите!?

— Да!

Ухватио сам је за руку и дуго сам је гледао у оне лепе плаве очи. Ветар заћарлија, а њена ме мека косица додирну. Сва ми крв пројури у главу. Не могах дуже издржати.

— Јулијо!

И тога тренутка осетио сам неку чудну топлоту у грудима. Ту беше њена главица. Загрлих је око паса и љубљах је нежно, страсно, манито.

Веслач запева тужно, болано.

Јулија уздахне, уздахнух и ја. Ваљда што је ово први и последњи пут!?

Јесте!

* * *

Са торња Маркове цркве изби једанаест, када стигосмо дома мадам Анријета је читала нешто.

— Мора да сте далеко били?

— Чак на мору, госпођо.

— О тамо је тако пријатно драга мајчице.

— Величанствено — и погледах у Јулију.

Мадам Адам била је галантна, те нам је спремила чај, крај којег смо ћеретајући провели прилично дуго. Главна тачка, око које је текао разговор, било је моје брзо путовање. Нису ме могле задржати ни речма ни ласкавим обећањима, не што ја нисам могао, већ што нисам ни смео.

Јулију сам заволео. Ако бих остао, у њој бих гледао сву своју срећу, све своје задовољство. Она би ми сваким даном све више расла за срце, те после било би тешко отргнути се од ње.

После дванаест часова устанем.

— Мадам Анријето, не знате какви ме осећаји обузимају при помисли, да вас више не ћу видети, тим пре што сам у вашем друштву провео најугодније тренутке и што сте достојни највеће поште. Тога ради примите моју најусрднију захвалност, што сте ме сматрали као свога пријатеља. Велика вам хвала!

— О господине, ви сте ми за ту маленкост и сувише поласкали, не узимајући у обзир, да вам ми управо дугујемо.

— На што молим?

— На вашој искреној заузимљивости и вашем пријатељском понашању, које ће нас свагда сећати на вас драги докторе.

— Захваљујем на компликменту.

— Жао ми је господине што се растајемо, ал' ту ће жалост загладити лепа успомена.

— Заиста хоће, мадам Анријето!

Јулија је за то време стојала спуштене главе. Час по би бацила на ме молећиви поглед, ваљда да се не журим. У њеним плавим очима засјале се сузе, које брзо убриса. Уздахнула је за што, за кога!?

На великом сату, који је висио на зиду, изби један час по поноћи. Пожурио сам се да поспремам ствари, јер у четир часа полазим.

— Још једном искрена захвалност мадам Адам, па сећајте ме се!

— Врло радо! Пожелите брату срећу и од моје стране.

— Хвала лепо!

Још смо се мало разговарали и ја пођох.

Мадам Анријета ме допрати до прага, а Јулија изађе у ходник затворив за собом врата.

Погледала ме је. Тај поглед беше тако тужан, тако пун бола, да и нехотице уздахнух. Сада је још лепша изгледала. Златна јој је косица немарно пала на алабастерски врат, сјајне очи постале су још сјајније, лице јој је било . . . Била је право оно анђелче.

— Јулијо ми се растајемо.

— Знам!

— Па зар само то?

— Не! — И баци ми се у наручја. Љубио сам је.

Осећао сам балзамски мирис из њених груди, осећао сам жарки додир њених устанца, неку пријатну топлоту са ручица њених . . . Све сам осећао, све ме је занело и опет не остах.

Одвила се и пође. Код врата се заустави.

Још један стисак, још један, два безброј пољубаца, још једно тужно збогом, и ми се растасмо.

Како!? То ја знам, то она зна, то знамо обоје.

* * *

Хватао се је сумрачак, када сам се пробудио из те лепе успомене, из тог лепог сна. Био сам узрујан и као манит, одјурио сам у шуму, да се расаним.

Нови Сад, 1895. **Н. Ђ. Б.**

нија селендра у Троједници. За сад њом још управља наш начелник племенити Јанчо несвршени медицинарски ђакела, а заступа је на троједничком сабору, племенити Адамовић Бела, несвршено ђаче; и у овом случају има она позната српска изрека свога потпуног значаја: оба су „племенита“, само нам још није познато, на ком раду?! У вршењу своје плаћене дужности, ту су оба великошколца ненадмашима; па онда можете бити уверени, да би се књижевник старина Округић, могао још једном потрудити до Руме, те поново смет, гадлук и дебело блато у песми овековечити — бар ради забаве и поносне успомене.

Бившег „мирољубивог“ кот. претстојника Шкорића изгубисмо за сва времена, па се сад исти поглавити умировљен у Загребу налази, а исто тако нам одузеше госе нашег бившег оберпандура, испод жита и за награду, али испод руке (!) дадоше му државно-земаљску службу, па нек им је сретно! Тако нам је сад место полицајног комесара упражњено, те тим поводом деси се, да један чиновник код нас у магистрату пет звања у један исти дан врши, док други економишу или посетне теревенке обављају, или се приватним послом и нузгредном зарадом баве. Е шта ћемо, кад то код ови садањи велеможни и поглавити сме и може бити. Сад тек долази челенка Руме и котара а то су познате протоколисане „птице“ Ј. Штајнер и Весл. Те поштењаке свако познаје као и њихове другове, јер сад им је цена скочила, те су свој пустахиски занат продужили у заједници и са „непротоколисанима“ наравски Чивама, књиговођама, надри-писарима, громичарима, магацинерима као и неким тајним „пријатељима“ из давних времена. У 128. бр. „Заставе“ од 19. августа прошле године, беше позвани и упозорени кроз јавно мишљење народног права, „Заставу“: да се бодрим оком прате отимачи и злочинци преваре на мери, и те протоколисане „птице“ Ј. Штајнер и Весл. Па од тога доба беху и уловљени на самом делу при злочину преваре, на мери у Голубинци, те и том приликом беше кроз „Заставу“ бр. 171. од 2. новембра 1894. г. упозорени, и лоповско-зликовачка мерица од 118 литара садржине суду — те судбеном столу предана. Дакле, од кад је јавност а и од кад је зликовачка мерица све судије пазовачког, румског и митровачког котара позвала ради заштите од тих поштењаковића, прохуја у велико година дана. Па шта би, чинила се истрага, зликовци „тврдке“ Ј. Штајнера и Весла уживају слободу, те и дан данас још отимају и варају државу као и продавце. Истрага је државној каси грдна трошка произвела, а продавцима штете нанела, сведоцима ускрату радног времена и најпосле безобразно дрско понашање као и оптужницу државног одвјетника митровачког судбеног стола, која ево још који дан па ће навршити 3 месеца, од кад угледа тешком муком света. Па шта ми видимо у истој: да су правнички параграфи у оба случаја у потпуном смислу заступљена, али и нека мала вратаоца филозофске штудије. То се види по понашању и уживању слободе Чивута Ј. Штајнера и Весла. Та овде се може свако пофалити са брзим радом, та ево већ година дана прође од самог рукопипателног злочина преваре на мери, а протоколисане птице и другу кукуружну бербу у своје амбаре сакупише себи; својој неситој страсти и чивутском талмуду и занату асне донесоше, а Руми и околици срама и штете.

Али и још неком донесоше штете, додуше неко се од исте и послађује осим Чивута и њихови купаца. Цео злочин преваре на мери, кроз дату слободу времена примио је на себе другар радње Макс Весл, ком је кроз препреденост правнички закона све по свом мишљењу удесио и утаначио, да и даље може са својима терати зликовачки занат превере. Наравски, нама за сада на непознат начин, али народ и у том погледу има своју изреку, која се и овом приликом употребљује, јер се вели, да Чиве у опште своје послове у напред удесе за обилажење закона, јер се они поносе и размећу са својом преварном вештином, те намазана кола не цврче! А да се те „птице“ тога држе и тима баве, ево поново доказа после издате оптужнице. Живан Остоић из Прва, оштећен на продаји јечма са 5 фор. Младен Андрић из Добринаца, обманут је концем августа 1895. г. на цени зоби у Јарку. 23. аугуста добио је Божа Рантиовић 1·91 фор. за продату зоб исплаћено, а такођер и 10. септембра Павле Божић добије 2 фор. 12 нов. мање исплаћено на продатој зоби у износу од 176 клгр.

8. септембра чивутском подвалом обманут је подузимач Шнајдер из Инђије, на купу растови дирека, а тог истог дана и Милан Вукин из Сибача, на купу дасака и т. д. Други готово сви тако исто прођоше, те благо оном народу и околици где се овакове варалице десе, јер ако на кога викну: прави банке, подмеће ватру, буни народ против неке измишљотине, одмах хајд с њиме с оне стране браве. А ове варалице добише на познати начин слободу, да и даље лажу, варају и отимају, да државу штете; то се види и из тога, што својим чивутским начином праве трошкове, а подузетне послове прећуте, као и подузеће казнионе у Митровици, или градњу на врдничком мајдану у близини од 30.000 фор. На исти варалачки начин, терају Чиве више пари коња из „своје“ штале, а сиротињи се и зимница продаје, да се огромне потребе државне благајне зајазе и подмире. Сачекаћемо још и свршетак ове године, али по готово можемо рећи, да ће се Чиве Ј. Штајнер и Весл извући са својим спремљеним изговорима, лажним доказима и заклетвама, јер то је код Чивута јефтино, особито где има посла са крштеном душом. Неки веле, да се богаташ Чива Русо из Пеште заузео за Чиве, а неки веле, да баш Чиве из Руме Штајнер и Весл, имају неку тајну пријатељску везу, која омогућава уплив на поступак. Па нек је овако ил онако, али се једном мора и тим здруженим кожодерима учинити крај, јер до сад, па и само ове године, доста беше варанције и преваре баш у Руми и све беше похватано, само се ево пак Чива Штајнер извукао чак и из саме оптужбе. А рићи Весл воза се колима и железницом те граби и отима, да се и сам извуче, та не певуцкају бадава неке Чиве: „unser Wessel ist so gescheut“, јер то скупоцено друштво из Руме и Јарка зна, да су кола удешена, а држава и продавци оштећени.

Ми ћемо и надаље пратити, како рад Ј. Штајнера и Весла, тако и рад судски до последње апелације, те ћемо онда по параграфски дати одушке закону и правици у XIX. веку, онако какова је под одељним предстојником правосуђа у Троједници Клајном.

100-јан.

Вести из места и са стране.

Опет бан. У прорачунском саборском одбору у Загребу, повела се реч и о новосаграђеном казалишту и о земаљској субвенцији. Не знамо хоће ли сабор у пуној седници донети другачије решење од онога, што је бан у сабору говорио. Али судећи по злој старој навици, да саборска већина усвоји све што бан хоће, па макар бан и немао за то право, проћи ће ова ствар непромењена и у саб. седници. И тако ће остати стара брука, да земаљска благајна издржава „хрватско казалиште“, које је и Хрватима непотребно и неприступачно, пошто је скоро увек празно. Они Срби посланици, који не нађу за потребно, да против тога у сабору најенергичније протестује, доказаће, да им до народног права и добра није, него до своје личне шпекулације.

Мехмед еф. Спахић. У Мостару постоји једна кавана, која се зове „читаоница“, јер у њу долазе сви мостарски муслимани, баш као у читаоницу. Мало по мало ушуњале су се у ту „читаоницу“ којекакове велико-хрватске потркуше, те су почели уносити забуну међу доброћудне мухамеданце. Недавно је иста „читаоница“ имала свој скуп и на општу жељу свију мусломана, а на предлог и мушко држање одлучног противника насртљиве хрваштине, Мехмеда еф. Спахића, донесено је решење, да ни један Хрват од сада несме у „читаоницу“ долазити. Ово је са свим на свом месту, кад се зна, да власт и католичка црква, шири и подржава велико-хрватске агитаторе по несретној Босни и Херцеговини.

† **Тоша Анастасијевић.** Дугогодишњи члан краљ. срп. народ. позоришта у Београду, умро је после дуге и тешке болести у Београду, у прошли понедељак пре подне. Покојник је био добар друг и савестан глумац — а оставио је иза себе жену, и пуно на пут неизведене ситне дечице. Лака му била црна земљица.

Американска лоза. Пошто се висока хрват. земаљска влада кроз своје органе уверила, да у раковачком винограду Алекс. Адамовића нити Gommose Bacillaire, нити какова друга болест не постоји, то је иста са њеним решењем под бр. 53113 од 6. новембра о. г. забрану, која је над виноградом Адамовића, као и на целом лединаčком хатару постојала, укинула.

Читуља. У Пешти је умрла Аранка пл. Јагодић од Крњаче, рођена пл. Алмаши од Короне, 8. ов. месеца у 26. години свога живота после дужег боловања.

Позориште у руском селу. На добру доктора Хрушчова давале су се две преставе, са простим глумцима и глумицама, т. ј. од девојака и момака са села. Цена је местима била 5, 10, 15, 20 и 50 крајцара, а приход је одређен у корист друштву „трезвости“. Било је свега у позоришту укупно 300 душа, највише сељака, а добитак је био 150 рубаља. За таке позоришне представе са руским ратарима све се више чује и пише по новинама. Покојни ми је Рус Јонин, који беше у Босни за време устанка рекао: „Код вас (т. ј. Срба) народ је добар, а интелигенција не ваља. Код нас пак Руса народ мало учествује у јавним пословима, а интелигенција је добра и ради.“ Дедер дакле народе српски покажи да је овај честити Рус имао право кад је рекао, да ти ваљаш и без интелигенцаје. Удешавај позориште и села твоме великом Милетићу у корист; том диву и првом српском народњаку. **Т. Ј.**

Одложена скупштина. Годишња скупштина „новосадског тоциљачког друштва“ није могла бити одржана у прошли понедељак, због недовољног броја друштвених чланова, те је поново заказана у истом ватрогасном локалу, за идућу суботу у 5 сати по подне.

Богат управитељ циркуса. Управитељ једног румунског великог циркуса Цезар Сидоли, који се баш сада у Београду бави, веома је богат човек, те осим скупоцених коња, притежава велика непокретна имања у Румунији. Пре неки дан венчао се је у Трсту са јахачицом Гизелом Буде, која је позната као једна од најчувенијих јахачица, те је и кроз то добио веома много за свој циркус. Да је Сидоли веома богат човек, то се и отуда види, што је својој невести одмах поклонио један бриљантски поклон у вредности од 10.000 фор. Па ипак он иде са својим циркусом по свету, па и сам јаши на коњу.

Ватра на морском броду. Пре неки дан упалила се је разна дрвена роба на енглеском пароброду „Нарва“, који се је налазио у Фијуманској луци. Тешком муком једва је пошло фијуманским ватрогасцима за руком да пожар угасе, који је могао сав брод у пламен претворити, и од чега је и овако штета знатно велика.

Колера у Мисиру. У Каиру, у Мисиру бесни колера, која све више маха отима. Као што се чини отима маха и у Мензалеку, где преко 60 душа дневно умире од колере.

Ко су велико-Хрвати? И опет нам се пружа згодна прилика, да раскринкамо сву мизерију оне багре, што се крсти велико-хрватском војском, која кроз новинарске чланке, осваја већ толико година не само Дубровник и Далмацију, него и Босну и Херцеговину, Црну Гору па и Србију. Неколико таквих прекаљених велико-хрватских отаџбеника, доспели су пред загребачки суд, поради спаљене мађарске заставе — и ми ћемо овде навести њихова „чисто хрватска“ имена, да цео свет види, какове су те велико-хрватске тичице, које не знају да на свету има Срба и српског језика. Ево имена тих пунокрвних Славена и велико-Хрвата: Јурај Черваj, Иван Добрњански, Антун Фабрио, Динко Фабрио, Јосиф Хенеберг, Емил Хрен, Франц Јакша, Емил Криштоф, Емил Крлења, Емил Метелка, Емил Реметин, Мате Ведриш, Франц Урбани, Роберт Волхајм, Емил Дервалт, Леополд Каран, Франц Бронзини, Јозеф Достал, Жига Хакнер, Стефан Кајба, Фердинанд Калабар, Емил Хајмрл, Франц Полак, Звонимир Пајк, Самуел Штајнер, Алојз Шпилер, Иван Штенбергер, Иван Франк и Владимир Франк. То су ето сиви тићи соколићи, те ново печене велико-хрватске делије, која народу српском у Троједници, довикују: Влашки накот ван из „Хрватске!“ — да грдне ли ироније!

Шешири од дрвета. Познати су шешири од свиле, филца, сламе и т. д., али од дрвета за то се још није знало. Сад су у Америци почели да граде и од дрвета шешире, и у Чикагу је основана велика фабрика за производњу истих,

Чивути и Палестина. Већ одавно се зна, да је турска влада забранила страним Чивутима, да се селе у Палестину. Та забрана постоји и дан данас. Кад би хтео какав Чивутин да иде, да обиђе света места као Јерусалим, Хеброн, Тибериас и Сафет, несме остати у Палестини више од 30 дана, и за сво то време мора дати јамца, поданика турског, јер иначе никако не ће бити припуштен. Дакле ни у Палестини их не трпе, а у бедној Угарској они воде главну реч и владају државом.

Најновије вести.

Луегер се спрема за борбу. Из Беча јављају, да је Луегер 30. ов. месеца држао у једном католичком друштву оштар говор против Баденија и Угарске. Луегер свечано изјављује, да ће од данас он и његова странка најодлучнију борбу водити, против Баденија који ће наскоро добро осетити све последице, што за љубав Чивута гони антисемите и њега. Чим дођу на ред најновији преговори и погодба између Угарске и Аустрије Луегер ће већ учинити све против Чивута и Угарске, који ће заједно са Баденијем видети, ко је Луегер и шта све може да учини он и његова странка. Међутим данас ће бити поновни избор бечког градоначалника, то Чивутске новине већ у напред погађају да Луегер неће бити потврђен, ако га и поново за градоначалника изаберу.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На темељу одлуке Славног Школског Одбора Епархије Бачке од 3. (15.) октобра Бр. ШО. 1236.1281.1284/199 ex 1895. овим се поново расписује стечај на упражњено учитељско место на овд. шесторазредној мушкој основној вероисповедној школи.

Са истим местом скопчана је ова плата:

1. У готовини 400 фор. а. вр. годишње.
2. У име огрева 20 фор. а. вр. годишње.
3. Сваке треће године 40 фор. за држање повторне школе.
4. Стан по пропису са припадајућим вртом.
5. 9, 572/1600 јутара I. класе камасиране земље.
6. 5643□° I. класе пашњачке ораће земље.
7. Један леп врт ван села.
8. Кад на погреб буде позван добија од дотичног за парадни 1 фор. а за обични 50 нов.

Дужности су школском уредбом прописане, но осим истих, дужан је изабрани учитељ на недељним и празничним богослужењима, као и на литургији пређеосвећених бесплатно појати и децу појању обучавати.

Осим тога, ако је вичан перовођству или књиговођству добија из црквене касе за сваку ту дужност по 50 фор. годишње.

Дужност учитељску обавља ће у оним разредима, које му м. шк. одбор по потреби додељивао буде.

Онај молитељ, који је вичан хармонијском појању а к' томе се и лично прикаже, има првенство.

На горе речену земљу, државни порез и еквиваленост плаћа изабрани учитељ.

Приметити је, да изабрани учитељ до 30. септ. 1896. неће уживати речену земљу у нарави, него само припадајући му део од овогодишње закупнине која износи 322 фор.

Они оспособљени учитељи, који ово место получити желе, нека своје добро инструиране молбенице до 25. нов. (7. дец.) 1895. овом шк. одбору поднесу.

Из седнице шк. одбора српских вероисповедних основних школа, која је држана 26. октобра (7. нов.) 1895. у Ст. Палаци. (B. B. m. n. p. Hémet Palánka.)

Председник шк. одбора:

Константин Јанковић, перовођа. — **Кузман Милојевић**, и парох.

1—2

М. НАЈМАН

БУДИМПЕШТА-БЕЧ,

НОВИ САД

трг. Франца Јосифа бр. 7. поред „Гвозденог човека“.

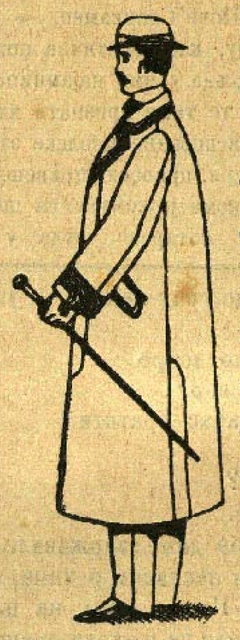

Препоручује следећу робу:

Јесење одело од камгарна — — — —	20 ф.
Јесење одело од лодна	16 ф.
Менчиков за зиму —	20 ф.
Палето за зиму — —	16 ф.
Чакшире за зиму —	5 ф.
Менчиков за дечаке од 10—15 година	10 ф.
Одело за дечаке од 10 до 15 година —	1 ф
Одело за децу од 3 до 9 година — —	5 ф.
Палето за децу од 3 до 9 година — —	7 ф

УТВРЂЕНЕ ЦЕНЕ.

У овој вароши имам једино ову радњу.

3—3

ПОЗИВ

НА

УПИСИВАЊЕ ЧЕСТИЦА 8-ог КОЛА

„НАРОДНЕ ЗАДРУГЕ“

У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА.

„Народна задруга“ за међусобно помагање и штедњу у Срем. Карловцима, отвара упис на 8-мо коло честица, те позива све пријатеље који желе постати чланом овога кола, да од 15. новембра 1895. п. р. пријаве број честица заводским повереницима односно подписатој управи.

Упис и уплата на ово коло почиње 15. новем. 1895. п. р.

СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ, 24. октобра (5. новембра) 1895.

УПРАВА.

3—3

Главни уредник: др. Емил Гаврила. — За уредништво одговара: Никола Маленчић. — Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.